

Адыгэ Республикэм и Адыгэ Хасэрэ къэзэкъхэмрэ ялЫклохэр Адыгейим и Лышъхъэ фэгушыагъэх



Суретыр А. Гусевым тырихыгъ.

Общественное движение «Адыгэ Хасэм» илЫклохэр тхаматэу Лымыщэко Рэмээн ялаштэу къэралыгъо тын льапэу — орденэу «За заслуги перед Отечеством» зыфилоу я III-рэ степень зилэр къизэрфагъашошагъэм пае Адыгейим и Лышъхъэ фэгушыагъэх.

Шүгү къедгээкъыжын: Урысые Федерацием и Президент и Указыкэ Адыгэ Республиком и Лышъхъэ «Энэтэу зыутымкэ гъэхъягъэу ышыгъяхъэм ыкыни эллэсэйбэ хуугъяу гутиныгъэ.

Фырилэу юф зеришэрэм апае къэралыгъо тынны къифагъашошагъ.

Адыгэ Хасэм илЫклохэм зэрэхагъаунэфыкыгъэмкэ, Тхакуущынэ Асплан республикэм исоциальнэ-экономикэ ыкыни иобщественнэ-политикэ зыпкыитынгъэ ышыхъякэ илахьышху хишыхъэрэм, мамырныгъэмрэ зэгурьоныгъэмрэ республикэм щыптынхэм цыхъяштэгъу льепсэ пытэ зэрэфишырэм язи-чэзыу шыхъатэу щыт а тынны.

Адыгэ Хасэм илЫклохэм къытуагъ обществэм къытэтыре юфыгъохэу льепкэ культурэр, бзэр, шэн-хабзэхэр къэхухъумэгъэнхэм ыкыни хэхъоныгъэ ялаштэгъэнным яхыгъяу щытхэм язэшшохынкэ Iепыэгъу къизэрфагъаукъурэм, нахьыжхэмренэу анаэ зэрэтиригъетэрэм апае Адыгейим и Лышъхъэ зэрэфразэхэр.

Зичэзыу юфшэгъу зэлукэгъу тигъуас щылагъэм къытэтигъяжэх цыф льепкэ зэфшхъяфхэм язэгурьоныгъэ

пъэптыгъэным, къыткэхухъэхэрэм пүнгэгъэ тэрэз ялаштэгъэнным яхыгъяу юфыгъохэр. Пышэ шольтыр икъэзкъыдэ и Мыеекъопэ къэзэкс отдел илЫклохэр Адыгейим и Лышъхъэ ригъэблэгъагъэх. Отделын иатаманэу Александр Даниловыр Адыгейим и Лышъхъэ къифагушшоэ зэрэхигъаунэфыкыгъэмкэ, орденэу «За заслуги перед Отечеством» зыфилоу я III-рэ степень зилэр ашт къизэрфагъашошагъэм льепкэ политикуе республикэм щызэрхъэрэм хэгъэгум ипашхэм цыхъэ къизэрфагъашошагъэр къегъельгъагъ.

Къэзкъхэм къызэралуагъэмкэ, республикэм хабзэр щызылыгъхэм ыкыни ежж ышыхъяжэ Тхакуущынэ Асплан къэзэкс отделын пшэрэльзэу зэшүүхын фаехэмкэ яштуагъэ къизэрэрагъэцэрилхэмрэ пае афэрэзэх. Адыгейим и Лышъхъэ къизэрхигъэштэгъэмкэ, республикэм ипашхэм къагурэо къэзкъхэм юфу агъэцакъэрэм мэхъянэу илэр зыфэдэр ыкыни тапэки Iепыэгъу къафэхъяштых, язэдлэжъэнэгъэ агъэптыгъ.

Льепкэу къызхэкъыгъэхэм ыкыни динэу алэжырэм ямыльтыгъэу республикэм щыпсэурэ цыфхэм щылэкшэшү ялэнным фэлэжъэштых.

Орденэу «За заслуги перед Отечеством» зыфилоу я III-рэ степень зилэр къызэрфагъашошагъэм пае къифэгушшоэ пстэуми зэрафэрэзэр Тхакуущынэ Асплан къытуагъ ыкыни Адыгейим ифедэ зыхэль юфыр зыгъэцэлкээрэ цыфхэу ашт щыпсэухэрэми а тынны яеу зэрэштых тихъяунэфыкыгъ.

— Тиреспубликэ щыпсэурэ цыф льепкэ пстэуми янешан гъэлсын юфыр. Льепкэ зэфэшхъафхэу Адыгейим исхэм ялЫклохэм азыфагу зэкшошнгъэрэ зэгурьоныгъэрэ зэрильхэм яштуагъэкэ Адыгейим щыламыр. Мэхъянэшхо зил юфшэнэу цыфхэм яшылакэ нахьышлу хууным тегъэпсихъягъэу щытыр къызгурьорэ пстэуми са-фэрэз. Непэ республикэм гъэхъягъэу ышыгъэхэр зэкэми ткучачэ зэхэлъэу зэдэгъэцэклэ юфым къыкэлуга, къыхигъэштэгъи республикэм и Лышъхъэ.

Чыфэр игъом птыжъын фе

Гъэстыныгъэ шхъуантэу агъэфедагъэм ыпкэ зымытыхэрэм ар къайхыжыгъэнным фэорышшээрэ рейд хыкум приставхэм я Федеральна къулыкъ и Гъэорышшапэу Адыгейим щылам Туцожь районымкэ иотделрэ пшэдэкыжъэу ыхырэмкэ гъунэпкэ гъэнэфагъэ зиле обществэу «Газпром Межрегионгаз Мыеекъупэ» зыфиорэмрэ зэхашагъ.

Юфхъабзэр мэфи 2-рэ куагъэ, чыфэ зытель нэбгыришл пчагъэхэм адэжж хыкум приставхэр щылагъэх. Ахэм язекуакэ зэрэмийтэрээыр, фэло-фашэу афагъэцэлгээ пэхухъэгъэ ахьщэр къапчыныжын зэрэфаер агурагъэуагъ, ар къизылточырэ тхалэхэр аратыгъэх. Чыфэшко зытельхэу е ар бэшлагъэу зымыпщынхэрэм ямыльку арест атыралхъагъ.

Юфхъабзэу зэхашагъэм иштуагъэкэ, чыфэ зытельхэм а чыпэ дэдэм сомэ мин 41,5-рэ къызэкагъэклохыгъ. Арест зытыралхъагъэхэм яшшэрилхэр джырэблагъэ замыгъэцакъэлэ, ямыльку ашшэт, ашт къэлкырэ ахьщэр газовикхэм ясчет рагъэхъащ.

Хыкум приставхэм я Федеральна къулыкъ и Гъэорышшапэу АР-м щылам ипресс-къулыкъ.



Пхъэныр ыкыэм фэкто

2016-рэ илъесым ыахыжьыщт гъэтхасэхэм япхын республикэм ихызмэтшаплэхэм ыкыэм нагъэсэгъ.

Адыгэ Республиком мэкүмэшымкэ и Министерствэ къизэритирэмкэ, гектар мини 120-рэ ахынэу щыт. Ашт щыщэу бжыхъасэхэм — гектар мини 47,4-рэ, техническэ культурэрэм — мин 66,5-рэ, картофым ыкыни нэшэ хырыбыдзхэм — мин 1,4-рэ, былым лусхэм гектар мини 4,9-рэ арагъэштэнэу щыт.

Пхъэныр зэрифэшьуашэу республикэм ичигуулэжхэм зэшшуахынам фэш ишикъягъэрэзкэ я. Мэфэ ошухэр къизэ

фагъэфедэхээз чанэу юф ашлэ. Жъоныгъуакэм и 25-м ехуулэу республикэм бжыхъэсэ гектар мини 117-м ехуу щапхъягъах, гектар мини 2-м тэлкү нахыб къафэнагъэр. Пхъэныр Джэдэж, Кошхэблэ, Шэуджэн, Мыеекъопэ районхэм ыкыни Адыгэхъялэ ащаухыгъах. Тэххутэмийкье районми ыкыэм щыфэкто.

Мы мафэм ехуулэу бжыхъэсэ гектар мини 48,1-рэ ахыгъ, гъэректо мыш фэдэ иуахтэ ебгъапшэм, ар гектар мини щым ехуулэ нахыб. Культу-

рэхэмкэ къэплон хъумэ, республикэм ихызмэтшаплэхэм на-трыф гектар мин 39,3-рэ, пындж гектар мини 6,7-рэ ахыгъ. Джаш фэдэу былымусым пае гектар мини 2,7-рэ ашлэгъ.

Тыгъэгъазэм джырэкэ гектар мини 57,5-рэ рагъэбуытгъ. Натрыфэу, пынджеу, соу ашлэштим ичпчаягъэ зэрэхагъэхъяу гъэм къыхэкъыкэ тыгъэгъазэм ахыгъгъэр нахь макэ ашыгъ. Соем гектар мини 6,3-рэ рагъэбуытгъ.

Хэтэрыхъэм — гектари 112,1-рэ, картофым — гектари 106-рэ, нэшэ-хырыбыдзхэм гектар 880-рэ арагъэбуытгъ.

ПЛЯТЫКЬО Анет.

Джыри зы «Пцлашхъо» Къитырагъахъэ

Мыеекъупэ — Адлер зыфиорэ гъогууанэм мафэрэ щызекъошт электромэшшою «Пцлашхъо» къитырагъахъэ. Вагонитфэу зэхэт мэшшоюм иофишэн 2016-рэ илъесым жъоныгъуакэм и 28-м ригъэжъэшт ыкыни шышхъэум и 25-м нэс тетышт.

Зэлухыгъэ лахъэзхэль обществэу «Урысые мэшшою гъогхэр» зыфиорэм исайт къизэрэштагъэмкэ, пчэдэжхъэм сыхъатыр 6-м Мыеекъупэ мэшшоюлукыныш, сыхъатыр

11.19-м Адлер нэснышт. Гъогууанэм къыщыдхэлтыгъэх къэуцуплэхэр зышишштхэр: Шытхал, Хыыдыхъ, Туапсэ, Псышшап, Лоо ыкыни Шъячэ. Гъогуплэхэр сомэ 492-рэ.

Шытуу къедгээкъыжын, нэмыкэлэлектромэшшою «Пцлашхъо» N 814-рэ мафэ къес сыхъатыр 18.12-м Мыеекъупэ локшын, Адлер 23.30-м нэсни. Къызигъэзэжъыкэ пчэдэжхъэм 6.57-м Ад-

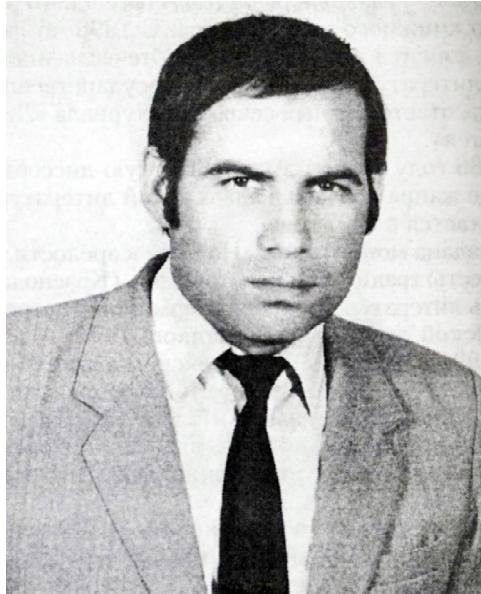
лер къылокы, сыхъатыр 12.19-м Мыеекъупэ къэснышы.

Электромэшшою вагонитфэу зэхэт, нэбгырэ 400-м ехуу ефэ. Ишыкъягъэмэ, джыри зы вагон пышшэшшунэу щыт. Гъогууанэм ыкылтэхъягъэ зиэхэм компанием исайт ыкыни икассэхэм билетхэр къащащэ-фынхэ алэкъышт.

(Тикорр.)



ЛИТЕРАТУРНЭ НЭКИУБГҮ



ЗэкІэ

Шыпкъэр плоштмэ,
Сыда сэ кылфесшлагъэр,
Адыгэ бзыльфыгъэр?
Сегупшиш.
Сегупшиш.
Сызэрхульфыгъэр
Хульфыгъаби
Непэ сэгъэмис.

Арышхакъэр,
Шхъафит ику загъотым
Рапсыщыр
Кагурмыуагъэр,
Маклох бзыльфыгъабэ —
Щымызжхэу —
Агуи ашъхи
Чэшым хэстыхагъэр!

Зэкэ а мысағэр
Кысфэмыхъеу,
Шхъафитныгъеу щылэм
Зетгъэгъас.
Джырекъ сэ сшэрэр:
Ори сэри,
Титли ар
Тхъалэним тыфэлаз!

Ар есlo пэтээ

Узы къеклокым
Кыкіззыжыгъеу мазэр нэгъыф.
Хульфыгъэ бзаджэм
Кычидыжыгъеу бзыльфыгъэр кыф.

Пшхъац дэнагъо,
Сшыпху, джыри бгээутысэн.
Джыри идахэ
Дахэ хэбгъахью уегупшиш.

Сэшіэ, нэмыкыр
Гум ебъештшурэп. Тэклурэ зышы.
О уинасиши
Кылтызбэнэу хульфыгъе щыл.

...Ар есlo пэтээ
Сабый лъэрэклор унэм къихагь,
Тым фэзэшыгъеу
Хульфыгъэ бгээгум кычэгъольхагь.

Тэ уклон?

Пэ тхъаклэпсы ымыуасэм
Уил еубзэ.
Къесашэжы а лы къабзэр
Бъэлэрэразэу.

О сабийм итехъоны
Уегупшиш.

ЛЫХЭСЭ Мухьдин «Къызготыр орыми сшлагъэп»

Ежь пфэрэзэп, ежь мэхъуанэ,
Лы гоузыр!

Пэбжъенакъ ымыуасэм
Уил еубзэ.
Ыгъэласэу үупшэ стырхэр
Иуелхъэ ыпсэ.

О уимылэм, къэбгъотыщтым
Уегупшиш.
Кылфеклюжымэ, щэгъупшэжы
Ильэлбзэ.

Пэ тхъаклэпсы ымыуасэм
Уил еубзэ.
Шхъакло бгээгум дэстыхагъэм
Сегупшиш.

Уикыжын, ау уикыжыгъеми
Тэ уклон?
Уисабыим, угуи зыем
Сыд епшшэн.

Нэужым

Зэгорэм,
Цыккы-цыклоу,
Сэри сшлагъэп:
Гум ипчэлу
Пшашшэр кылухагь.
Лукыжынкэ зежэм,
Сылыаби,
«Къакло, къихь,
Сишулъэгъу», есlyагь.

Ау есlyагъэр
Кылухыуагъа!
Шхъацыр
Бжыхъэ пклашъэм
Хэклидагь.
Сфэмыуагъэр
Нэужым къэсшэжы,
Мэстэ паклоу
Слупе къитенагь.
«Тылымыхъоу
Насыпэу къекуагъэм
Иэшлүгъэ
Нэужим тэшлэжы.
А Иэшлүгъэр
Лызыу тфэхъуажьеу,
Кылгэшшэштим
Гур егъепшынэжы.

Сыбдэгүшылэ

Умышхъахэу
Сыгу къителаб!
Кысфэгъэштаб сигупшиш.
Бзыльфыгъэр, уифаби хъэзаб.
Кылпэхъу хульфыгъэм ыпсэ.
Сэренэу
Кыюлпэхъирэр сшуаб!
Нэ кылтэфэнкэ сэшына?
Бзыльфыгъеу
Сигъашэ пльап!,
Уидэхагъэ пае сэшынэ.
Зэ нэфым
Укысфыхэкы —
Зэ шункым ушынэфын.
Уемылпэу
Гум улхырэкы —
Уиплакъ себгъэухын!
Кымафэр
Гъэмафэр сэбгъаштэу
Охъаби итэбгъэхыгь.
Сигупцэнагъэ умыштэу

Сыдэущтэу
Ынэгу кыпхыгъ?
Умышхъахэу
Сыгу къителаб.
Кысфэгъэштаб сигупшиш.
Уихылагъэ сышуухъум.
Мэхало хульфыгъэм ыпсэ.

Щэлагъэм уринсэлух

— Узыгъатхъэрэ пстэури тхъагъоп:
Мышшо-мышш эзмыгъэух.
Джауштэу къысаджэ щэлагъэр.
Щэлагъэм уринсэлух.

Кылух сыгу икъэлапчэ.
Икъунрэ уулзгъэтэгъ.
Ош фэдэ горэм сышуухъэу,
Сэри бэрэ сунэлутыгъ.

Симылэм сигъэутешшуагъэш,
Сыкэмыгъожъэ, кылух!
Адэ сикласэр дэхагъэш —
Дэхагъэм уринсэлух.

Симылэм уфээгъэдагъэш,
Сыломыгъоджъэ, кылух!
Пшхъэ закъо уегупшигъаш —
Сигъашэ уринсэлух.

Тызыгъатхъэрэ пстэури тхъагъоп —
Бэшлагъэу кызгургууагъ.
Кызготыр орыми сшлагъэп:
Шу спльэгъурэм сегупшигъаш.

КІэнэклэнэйр

Сыгу обгъэжэрэп —
Сыгу къюгъу.

Уицылакъ къэсэлтэгъу.
Зэхэсашэ уиголакъ:
Шу пльэгъугъэр
Кылпкэнакъ
Цыккүү шойй
Жъы уашыгъ.
Уимылажъэм
Уигъэшшыгъ.

Пшхъэ зэлъагъэр
Огъэбылты.
— Удэхагъя?.. — ело уиллы

Лъепцэ цыккүү
Кылбачахы...
Ори бэрэ сигонахы
Ухэхагъэш, кыносон:

Сыгу обгъэжэрэп —
Сыгу къюгъу,
Къэмышэжы
Оркэ дэгъу.
КІэнэклэнэйр
Уишэнгъ —
Шу услэгъоу
Сышхэнгъ...

Сенэгүягъ

Къеслонэу сшэрэр —
Гукъ къэсашэ.
Гъэмэфэ тыгъэм зыкыкышигъ.
Тистыгъеу слорэп.

Гъэмэфэ огъум
Гъебжэу тфэхъунэу сенэгүягъ.
Къеслонэу сшэрэр —
Гукъ къэсашэ.
Пшэмэ пшоигъор ори къэптуагъ.
Гукъ осуагъэм
Уземызгъым,
Укъэмыдаю сенэгүягъ.

Къеслонэу сшэрэр —
Гукъ къэсашэ.
Гъэмэфэ тыгъэм зигъэлпээкыгъ.
Уахтэр зыблэкыим,
Зэхэмыхыгъэр
Пчыхъашхъэ шэпльэу,
Кызэлпээкыгъ.

Сиуагъэ сепцыжымэ

Лъиту уишэны Ѣзыэрэлты:
Лъим хэкыгъэм шьор егъэллы,
Лъэм идагъо гур егъэжы,
Жэм илажъеу зеукыжы.

Лъиту уишэны Ѣзыэрэлты:
Ным хэкыгъэм гур егъулэ.
Лъесэу мафэр, гүйэр къакло.
Сыомылпэими пшырэп шхъакло.

Лъиту уишэны Ѣзыэрэлты...
Лъгъэп, сэшэ, къосшлагъэр,
Ау сиуагъэ семыцыжымэ,
Улэпэнба агэшлагъо?

* * *

Зыбгъашхэкынэп пшошыгъ!
Шьорышыгъэ хьати пхэмыльэу,
Хульфыгъэу
Тхэм укыгъэшшыгъ
Гум илтыр үлэм темыльэу.

Зыбгъашхэкынэп пшошыгъ.
Ау класэр кызээрэлъагъо
Инэллэгъу укыгъэшшыгъ,
Нэллэгъу уигъашэ хэпльагъо.

Шулъэгъу лъапс

Къесашэжы, сиклас, апэдэдэ
Сыгу праклоу зыргъэжъагъэр:
Школ ужым сыблэкимэ шуадэж,
Кылклаощтыгъ хъалыгъу жамэр.

Уяти мышхъахэу лэжыгъэр
Шьуконы кырритэжъэу,
«Хэт апэу губгъом ихагъэр?»
Аломэ, емынэгүежхэу!

Хъалыгъу жъэримэу, сигъашэ
Уянэ ыитту кыхэнагъ,
Иштихъу чыгур сигъашэу
Уяти бэрэ сидэлэжъагъ.

Ау, къало, тишулъэгъу лъапсэ
Къэллэфыгъэр сид пай ебгукъуагъ?
Тигубгъо ыэ емыклоу,
Сид пае къалэм дэхъагъ?

Сид ыуас, сиклас, тишулъэгъу,
Ылъапсэ пыгъукъыжтымэ?
Хъалыгъу жъэримэу, чылагъом
Ипчыхъэхэр тымышшэжыщтмэ?



Литературнэ нэкуубгъу



ЦУЕКЬЮ ЮНЫС

Пы зыдэмысыжь къуадж Рассказы щыщ пычыгъу

(Икъеух).

— Нуун! — хэблыхаагьеу къеллэцыкъул ным иджэнэ йашхъэ етхъо, — бэрэ-бэрэ шыр а лым ымыгъотыжъеу лыххүштэ?

— Бэрэ, бэрэ. Бэрэ, бэрэ шхолур лэлэт, сикъал, уанэр нэкъыт, чыгури шы лъэмакъэм фээзшыт. Ежь шыф къаргъор ыкъул. Дышэм хэфтигъыгъе наххэр зыхокъихъе, щеджакъоме адэжь нынэп налыкъехэр зызкъаригъяуллэхэр.

Шуціэ къызыгъутхъоты:

— Щеджагъорэ анахъэу аараа фабе зыфхэхъур?

Чабэ мещхы, «ары, кыщ машшор эзкіепльяхъыпеш, — ело, — щеджагъорэ жъоркъы зыкъеххъур».

— Ольэгъуа, Шуці, — къекъенакъе ышнаххъыкъе Дзэпш, — мэз шуціэ ыапчъем джы шыр чаххъе.

— Ыы, сифаап, — гынэ-

гыцоу къыргъажъе адреми, — тыгъужьмэ ашкыт.

— Уде у сиделэжъыр! — Дзэпш етлани аш ыункы. Пчеджъэр джаущтэу, Чабэ зериоу, кум изэрэгъттысхъехэт, янэрэ ыкъорэ щагум дэкъищтыгъех, тутын къакъырым къоштыгъех. Ау Шуціэ къыдане-щтыгъех, унэрсыгъ, унэшо мими къифашыгъеты.

А мафами Чабэ гузажъо-щтыгъе. Хымэ чыгум къикыгъе цыф мэхъаджэхэр непенеууща къуаджэм къудехъанхуу ышоштыгъе. Аш пае фрон-тум атупщиинеу агъэхъазырыгъе тутынр псынкъеу дамыши мыхъунеу Ѣштыгъ, ар игуугъ. Дзэпш купллэм зыдьдигъетыхъи, елбэстэу Ѣшагум дэкъищтыгъех. Ау Ѣштыоми, Чабэ зериоштыгъемкъе, мы къуаджэм хуль-фыгъе дэмисыжьми, а хымэ-чым къикыгъехэр къидэзы-мыхъехан зылъэкъищхэр мэ-зими ахэсхъеу арыгъе. Ежь-

ежьиреу зегъээсжьыми, Шуціэ тіэкъу гур къифемуузын ыльэкъищтыгъеп, ыау, аужыреу елъэгъужыр плонеу, джыри гумэк зэплъэкъищтыгъеу ар шъэ-жъием къифызэплъэкъищтыгъигъ. Ныгум къышэгъэгъэнки мэхъуджы мы Шуціэ тхъамыкъагъоу къыщышыгъетыр къызэрэблагъе-щтыгъеты.

Ренэпсыненеу модрэхэр Ѣшагум зыдэкъихъе, тхъильтигэ тхъэпэ плэмыешхохэр Шуціэ унэм къирхыщтыгъех. Ахэр ятэ Ѣшыгъе сурэтых. Сурэтхэр бэ мэхъух. Чэрэз чыгъ жъаум, уцишхъашшом Ѣшгъэ-тыйлых. Ашхъарэттыхъе. Ыла-пэхэр бээгуплэк эгъэуцыных, алэрэ сурэтим ынэхэр тегъэ-дикъяауеу еллын-еллыши, етланэ къызэпирегъазэ. Ари шо-гъэшэгъон. Мафэ къэс джаущтэу зэрельшашохэм, шо-гъэ-шэгъон зэптигъ. Ялэпэлэсэкы, егъэльаплэх. Апэрэ сурэтыр: «Мэкъуаохэр». Нэхэри шуціэ. Ныбжыкъеу

Мары пщэпэ зэхэогъу. Бгыпэ мэзэхашьом мэкъуаохэр къирэкъюхых. Иныжъим афэдэх ахэр. Ящэмэджхэр, псыхеунешуупх плонеу, пэпцэ зэндерыкъ клахъых. Хульфыгъэмэ апекъ, хээпание пырацау, го-гу джэфыр къапэшочьы, бгым къельэрэзэхы. Ятлонэрэ сурэтыр: «Чэмыш».

Іэпшэ пытэ фыжымэ, зэгочыным фэдэу, чэм бидзыр шептэ-полкъе пщэрэу ыкы ишыгъеу къакъудыи. Щэ цынэ фабэр, бзыуцыф Іэпэшхоу, тхур-бээ Ѣшээлэе лупшэм къыдэшшье. Гъозые сэрыфыр шъхъарехы. Гъэтхэ уцкъэшхуамэр къыхъеу, тигъе хъарзэм ымэ къыхъеу, бзыу орэд шъхъарытупш мэ-къе жъэнибери къыхъеу ыкы. Хъоу-хъоу бэдээгъу ощ-хими ымакъе къыхъеу. Ящэнэрэ сурэтыр: «Шуціэгъум ису-рэт».

Адыипціэу зэхэлъальяау шъхъац ыжкуу къыхъэр бзыль-фыгъе пкы пытэ бгээ лягээм ыкыб ритэкъуагъэшь, режыхы къыхъеу-къыхъеу. Ар къочлэшхуу зэрэрикъудыхъирэм етлани аш ыбгъэхэр нахъ къагъэлъэгэ-жъых. Бзыльфыгъэм ынапэ насып закл. Нэгү хъурэе зэ-ныбжь. Напцэхэр шуціэ псы-гъуабзэх, ылкъеу зырашыз, нэпкъ пщэр шуашшом лъэс лъэгъо гъошагъэхэу аречъэхъ. Нэхэри шуціэ. Ныбжыкъеу

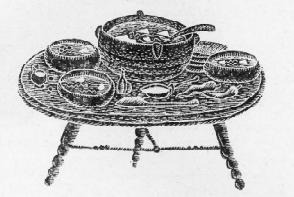
къыопльых. Ныбжыкъеу ыупшэмэлле гъэтхыгъэхэри. Бэ мэхъух сурэтхэр...

Зы захыцырыныгъе горе мыхъэм Шуціэ ахельяагьо. Зы нэбгырэ, шыпкъе, зытхыгъэхэри, ау аарэп гуцафыр къэзигъэ-пэхъгъэирэр, фэшхъахаф.

Хъау. Шуціэ мы сурэтмэ аш фэдизи къариоллэнэу ыкы къыригъэкъынэу зэхэшьык чэпхыгъе илэп. Къызэрхыкоу ежь мы бзыльфыгъе нэпэ гъэтхыгъэ янэ лъэшееу регъэхъыщыры, зэфэдэ Іэпэ-цыпэ гори сурэтбэмэ ахельяагьо шъхъакъе, ары шыпкъе ылони ылъапэ Ѣшригъэненеу ызубытыплэ шлагъо гыгъотырэп. Чабэ ынаплэк аригъапшэмэ, джы янэ ныбжыкъеэхъе, модрэмэ афэдэу нэгү пщэр нэпкъ-пэлкъ пэпцэ закл. Зэхъокыныгъэшхо фи-шыгъе уаххтэм. Охъитли ялешла-гъе зэтекъы. Гъэшлэгъонэп аш къэлэцыкъул еджэндэжшынкъе. Ылэ пщэр цыкъухэр ыжэлкъ къэгъекъуагъэхъеу, къазыуц пщэр-рым къыхъеу хэушхожыгъеу, ныбашхъакъе хэлъ. Ыльакъо-хэр ыкыбыкъе къе-гъекъыхъеу, ныбашхъакъе хэлъ. Ыльакъо-хэр ыкыбыкъе къе-гъекъыхъеу, егъэлээрэуарх. Япплы, япплы. Сурэтхэр бэ мэхъух. Ау аш ышхъе зыгорэ къельадэ, къыз-щэлъеты, ныбэкъ цыкъоу.

Хъуаджэ икъэбархэр

Зыфаер къышшэнба?



исзэ, нэмаз языгъэшыгъе ефэндир хъакъэшым къи-хъагь. Нэбгыритури зэрэшлэжыгъе, мэгүчилэхэш Ѣшсых. Ахъшам уж зэххум, бысымыр къеуп-чагъ:

— Хъакъе, сиунэ чэц шипхыненеу укъекъуагъа, хъа-умэ пыс уешшо пшоийгъу?

Хъуаджэ риожыгъы:

— Олахъе, ефэнд, тлу-мэ язи симыщи-къагъ. Уадэжь си-къыдэхъаным ыпекъе псынкъе-чэхъмэ адэжь си-къуи, пыс чы-лэкъе зызгъэшшокъигъ, чыгъ жъаум си-чэй-гуалхъы, зызгъэчье-къигъ. Бисми-лах горэ тлэжгъэмэ, дунаим си-зфен-къожъ Ѣшгъэхъе.

Хъуаджэ ишьд къытэхъажъи урам заулэ къыкъухъагъеу, унэгъо тэ-тээпхыхъагъе горэ зэлэ-гъум, «бысым си-шын» ылли, хъакъэшым ихъагъеу

къохъалиш нахъ къикы-рэл. ылэзки ары чэтуум ыщэччищтыгъеты.

— А шууз, — ыуагъ Хъуаджэ, — мыр чэ-

тыумэ, лыр тыдэ Ѣши?

Мыр лымэ, чэтуур тыдэ Ѣши?

Ылон ымашшэу шуузыр зэтенагъэ.

«Бжыхъэ хъумэ, тэгъэбильы, гъатхэ хъумэ, тэшхыжьы»



Бжыхъэ мафэу Хъуаджэ иныбдэгъу горэ хъа-къеу къифекъуагъ. Ныб-дэгъум фэчэфэу пэгъо-кли, къифимыштэжыгъе Ѣшлэл. Лыгъэжъагъы, лы-щыпши, шоуи, бахъсими фызэблихъигъ.

Чэц къызэхъум, хъа-

къэл пэ фишижьы, ыгъэ-гъольхъижьыгъ, Хъуаджэ унэм икъижыненеу ежэ-жъигъеу, ныбдэгъум къириуагъ:

— Тэ тальэнхъокъэ хабзэу Ѣшлээр ары: хъа-къе-загъэгъольхъижьыкъе, къэущмэ хээнэу, сэнэ-шхъэ лагъэ ылашхъээ рагъеуц.

— Сихъакъе, — ыуагъ Хъуаджэ, — уфаэмэ, тэ тальэнхъокъэ хабзэу Ѣшлээр осон: сэншхъэр зы-птичжъкъе, тэгъэбильы, гъатхэ хъумэ, тэшхыжьы. Чэц рэхъат къиоклу.

Тхылъышхом

Зэрэхэплъагъэр

Хъуаджэ икъадыгъом лы горэм къириуагъ:

— Уичэм сичэм къе-

пыджи, ылпыгъ. Чэм си-мыйэу си-къэнагъ, зыго-ре къисфаш.

Тхылъышхо горэ Хъуаджэ къыти, хапльэ фэ-дэу зишш, къыуагъ:

— Чэмыр цыфэп, аш бзаджэ ешлэкъе, тазыр теплъхъан плэхъижьтэп. Сыгу огъу, ау зи амал сиэл.

— Джэуап дэгъу къи-

«Джэгум укъикыжьми, учэфынчъ»

Хъуаджэ пшыгъеу ю-фышэ къикыжьигъ, шу-зир чэфынчъеу, къемы-гүюу Ѣшис зэххум, еуп-чыгъигъ:

— Сишшуз кла, ош пай Тхъэм имафэм пклентэ-псыр къисэчъэхъеу юф сэшш, си-къекъю къес укъысфэчэфэп. Сид ар къызэхъекъирэр?

Хъаджэ икъадыгъом лы горэм къириуагъ:

— Хатэм пкіеу хэтэу,

Хъуаджэ хъадэпчэмыур ып къи-фагъ. Ар къы-

сэптыгъ, — къэгушуагъ лыр. — Сэ сичэмэп алтыгъэр о уичэм нахъ, сымышахъу си-хукъуагъ.

— Зэ зи умыгъу, — къэгүэжъуагъ Хъуаджэ, — мы тхылъышхом тэрэ-зэу си-гуплээмэ, аш етпэ-сын гори къидэкъинба?!

— Сид мыгъом си-гъэ-чэфын? Непэ си-ныбдэгъу шузым икъэлэ закъо-лагъети, аш се-ушыгуу си-къирэшыгъ, джы аш икъин сегупши-сэ, — къэт-хуаусыхагъ шузыр.

— О джэгум ушы-лагъеми, учэфынчъеу укъикъю, — ыуагъ Хъуаджэ.

Хъадэпчэмыур риуагъэр

ши, ыгужуакъэ дигъэ-тисхъагъ. Пкленыр ри-гъэ-жъэжъигъеу, хъадэпчэ-мыур ыгужуакъэ къы-щилъэкоуагъ.

— Е-е, си-ныбдэгъу, — ыуагъ Хъуаджэ, — къэшъуакъэ ошлэкъе икъу-щтэп, юфшакли пшэн фое.



ТИКЪЭГЪЭЛЪЭГЪОНХЭР



Театрэм илофшагъэ къэзыгъэбаирэр кэу щагъэуцурэ спектаклэхэр цыфхэм агу рихыхэ зыхыкэ ары. Урысюем итхаклохэм я Союз

хэтэу Хурмэ Хусенэ ипесэ техигъэу «Гощэмидэ инысэхдак» зыфиорэ къэгъэлэгъоныр режиссерэу Емкүж Анзор (мырэущтэу ыльэкъуацэ тхигъэн фаеу аш елытэ) мэзитум кыклоц щигъэуцугь. Адыгэ Республика и Лээпкь театрэу Цэй Ибрахимэ ыцэктэ щитым мэкьюогъум и 3-м спектаклем тыщеплышт.



Емкүж Анзор.

Гуашэр нысэм зэрэгургуягъэр

— Пьесэр сшоғъэштэйон, непэр щылкэ-псэуклэр кыдэслэтийтээ зэгъэшэнхэр сшыгъях — кьеуяту Анзор.

— **Анзор, классикэм хэхэгъэ тхигъэхэм, анахъэ трагедием, атехъгъэхэр театрэм щигъэуцщыгъях.** «Лышшэжым» ыуж комедием сыда уфээзыгъэр?

— Нурбый, а упчэм сыкъежэштэгъ. Классикэм имызакью, лъэпкьым итхаклохэм ялофшагъэ кыхэгъэшты сшоғигъу. Шьюлтырым цылсээрэ драматургхэм ятвorchествэ ульыпльэ зыхыкэ, ягуюныгъэ зыкъеэты. Пьесэхэм ахэмидэхэу, драматургхэм ягллыкIхэм режиссерхэр, культурэм илофшагъэр акэмийупчлэхэ зыхыкэ, театрэм пae тхэхэрем ягчайгъэ хэхъоцтэ.

— «Гощэмидэ инысэхдак» зыфиорэр комедиев зэрэштым кыхэдгъэштырэр плунгъэ мэхъанэу хэлъыр ары.

— Шульэгъум, унагъомрэ ныбдэхъухэмрэ язэфыщтыкIхэм спектаклер яхылга. Цыфхэм лууз зыхахырэ кьеbar зэтекхэм сидэуштэу уапеуцжыши? Клалэмрэ пшашшэмрэ шульэгъуныгъэ зэфашыгъ, зэшхъэгъусэ зэфэхъунхэ ямурад, яу клалэм янэ пшашшэм нысэктэ фаеп.

— **Аш фэдэ спектаклэхэм тяпльэу бэрэ кыхэхэгъигъ, фильмэхэри щылх.** Цыфхэм сыда кэу къяплонэу узыфаер?

— Непэр щылаклэм къэгъэлэгъоныр кытегуши. Интернетыр пшашшэм егъэфедэ, ипсэлтихъо имызакью, аш янэ нахь пэбларь зэрэфхэштэу амалхэр кьеьотих. Бэмэ пшашшээр аубызэ нэпц къябару фагъэлүтгэхэм клалэм янэ щыгыазэхъугъэ...

— **Шур эм зэрэтеклорэр кыхэшьхъогъэшы.**

— Ары. Клалэм ятэ ироль къэзышыре Хятхъаклумэ Аскэрый тифэрэз, зэгъэшэнхэр шышихээ шышикъэр кьеьотих.

— **Рольхэр зэптигъэхэр кытаба.**

— Клалэр — Заур, Къебэх Анзор рольр кьеьотих, Нэхэе Мэрджанэт пшашшэм ироль кызээ

ришыгъэм кыхэзгъэцьэр «Лышшэжым» трагедиев хэлъым икынотыкын кызэрэдхъутгъэр ары. Комедиев пшашшэм илууши-сэхэр М. Нэхамим кынчишызууяхых. Лъэнэкъо зэфэшхъафхэр ыгъэфедэхээ ролым поэ кынчишыгъээн зэрильэхээрэм мэхъэнэ ин ессты. Клэмэш Разыет гуашэм епхыгъэ юфыгъохэр кьеьельгъа. Бэгъу шъе Анзор, Бэрэкъе Зарем,

иуагъэу, зэгъэшэнхэр ашынхэмкэ артистхэр чынгэшту итых.

Бэрэ къагъэлъэгъоща?

Аш фэдэ упчэм режиссерыр, артистхэр ымьгъэгумэхъэу спектаклэм фежъэхэрэп. «Гощэмидэ инысэхдак» нахынэрэ пшэуклэм ухещэ, непэрэ мафэм

Артисткэхэу Хэлэштэ Саныетрэ Клэмэш Разыетрэ «Гощэмидэ инысэхдак» икъэгъэлъэгъон зыфагъэхъазыры.



Мурэтэ Рустам, Хэлэштэ Саныет, Ахъмэт Артур, Болэкъо Адамэ, нэмыкхэм къашырэ рольхэр зэпэуцуныгъэм ыкын зэгуриньгъэм афэгъэхыгъэх. Шурэм зэрэтеклорэр къэгъэлъэгъоным кэу хэхъоцтэ.

— **Нысэм ишшэшьхъэхэм, клалэм иныбдэхъэхэм, нытихэм яобразхэр сыда зэзыгхырэр?**

— Щылэнэгъэр зэлтийэсвикI амалхэм япхыгъ. Зым кынорэр ятлонэрэм реутыжьими, гупшице тэрэзэм къялолиэхъих.

— **Зыцэ къеплогъэ артистхэр аныбжхэмкэ зэфэшхъафхы.** Аш шуагъэ кытэу ольыта?

— Ары. Зыныбжь хэклютагъэхэри, ныбжыкIхэри къэгъэлъэгъоным хэлажь. Плэужи 3 мэхъух. Щылэнэгъэм ихуугъэ-шагъэхэр къягурэох, кызэрэс-

гукIе укырещалIе. Шульэгъу къабзэ зэдээшишыгъэ ныбжыкIхэтихапша нэпц къябархэм «альхэхъагъэр?» Режиссерым ар кындильтээзэ, къэгъэлъэгъонуу комедиев фэгъэхыгъэм плунгъэ къячлэу хэлъыр кьеьотих.

Спектаклэр бэгъашэхъуутэу зылтийтэхэрэм артистхэри ашыгъэх. Нэхэе Мэрджанэтрэ Къебэх Анзоррэ яорэдхэм уядэлун фае. Клэмэш Разыетрэ Хэлэштэ Саныетрэ язэдэгүшүэгъэр къэгъэлъэгъоным щызэхэтэхы. Икъоу зэгуриньгъэм фэшI урагъэгупшице.

Артистым илэпэсэнэгъэ къынгъэлъэгъоным фэшI ролир кынши зыхыкэ игъусэу зидэгүшүээрэм илэпэсэнэгъэ къынгъэлъэгъоным мэхъэнэ ин ил. Режиссерым зэрильтиэрэхэм, артист пэпчье иснаушигъэ кынгъэлъэгъонуу амалыгъэхэр илахь.

Режиссерыр

Къэбэртэе-Бэлкъарым икъялэу Тэрч Анзор щапуугъ. Искусствэхэмкэ Темир Кавказым и Къэралыгъо институт Налыкынчишүхыгъ. Режиссерхэм ялэпэ-лэсэнэгъэ зыщихагъэхъорэ курсхэр Москва щипуугъэх. Театрэхэм режиссеруу, артистэу юф ашишлагъ. Фильмэхэу «Телохранителүү», «Империум икъодыкIэ», нэмыкхэм рольхэр къашишыгъэх.

А. ШэуджэнцыкIум ыцэктэ щыт Къэбэртэе театрэм кызыгъэзэжым, Нэчэс Анжеликэ, Лыбызыу Аслын, Султан-Ураган, Тхъэгъэлыдж Муратэ, нэмыкхэм афэгъэхыгъэ клип 20 фэдиз тырихыгъ.

Къэрэшэ-Щэрджэсэм итеатрэ «Гум ишшиш» зыфиорэ спектаклэр щигъэуцугъэр Мыекуапе кынчишгээлэгъуагъ.

Игухэлъ благъэхэр

Зэлшашэрэ Станиславскэм кызыэриштигъэу, спектаклэм игъэуцун уахтэу тэбгээхэдэн фаер бэл. Анзор Марк Захаровын Москва щыригъэджа. Культурэм ар щыцэры, щылэнэгъэр дэгъоу кынчурэло. Мэзи 2 — 3-м кыклоц зы спектаклэр бэлэхуун фаеу режиссерым ельытэ.

Ыгу зэкүрэ жанрэхэр кындильтэхээзэ пьесэхэм юф адишэн, цыфхэр ыгъэгушонхэ имурад. «Гощэмидэ инысэхдак» щыцэгъэхъорэ джырэблагъэ филармониум кынчишгээлэгъуагъ. М. Нэхайимрэ А. Къэбэхыимрэ рольхэр къашыгъэх. Ордэу къацуагъэр, мэкъамэр Лосанэ Тимур ынчурэх. Сурэтхэмкэ спектаклэр зыгъэлэхээлэгъэр Адыгэ Республика изаслуженнэ сурэтишэй Сибирь Рэмээн.

Адыгэ Республика и Лээпкь театрэу Цэй Ибрахимэ ыцэ зыхырэхэм ихудожественне пащэу Шхъэлэхъо Светланэ кызыэритигъэу, «Гощэмидэ инысэхдак» мэхъуогъум и 3-м Мыекуапе кынчишгээлэгъоц. Режиссерым зигъэлэхэйнэу уахтэу илэп. Пьесэхэм ядже, къахихыщтыр зэрильтиэрэхъоц шыкIем егупшице.

Жанрэ зэфэшхъафхэр ыгъэфедэхээзэ, искусствэм лъэгъо шъхьаф аш щыпхыриши шыомгуу. Уимурадхэр Тхъэм кындильтэхъу, Анзор. Дунаим тет адыгэхэм, театрэр шу зылтийтэу цыфхэр пстэуми уитворчествэхээлэхэйнэу уахтэу илэп. Пьесэхэм ядже, къахихыщтыр зэрильтиэрэхъоц шыкIем егупшице. **ЕМТЫЛЬ Нурбий.**

Зэхэзыгъэр ыцэтигъэкIырэр:

Адыгэ Республика и мэльэпкь Иофхэмкэ, Ижыб къэралхэм ашыгъээрэхээлэхъум адырьиэ зэпхынгъэхэмкэ ѹкIи къебар жыгъэм иамалхэмкэ и Комитет Адрессыр: ур. Крестянскэр, 236

Редакциер зыдэшиэр:

385000, къ. Мыекуапе, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемэр: 52-16-79, редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэр-пшъэдэхъыж зыхырэ секретарыр: 52-16-77.

E-mail: adygoevoice@mail.ru

Зыщаушыхытыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын Иофхэмкэ, телерадиокъетынхэмкэ ѹкIи зэлтынхэмкэ амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпIэ гъэйорышиапI, зэраушыхытыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушыхытырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекуапе, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкIэмкИ

пчыагъэр

5063

Индексхэр

52161

52162

Зак. 248

Хэутынхэм узшыкIэтихэнэу щыт уахтэр

Сыхьатыр 18.00

ЗышыкIэтихэнэу уахтэр

Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьаIэм

Дэрбэ Т. И.

Редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр

Мэшлэкъо С. А.

Пшъэдэхъыж зыхырэ секретарыр

ЖакIэмкъо

А. З.

